

Derleyenler
AKSU BORA - GÖKÇE ZEYBEK KABAKCI
Zamanın Duyguları

İletişim Yayınları 3682 • Bugünün Kitapları 314

ISBN-13: 978-975-05-3971-8

© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI İsmet Melenâğızı

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Beyza Metin

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyenler
AKSU BORA
GÖKÇE ZEYBEK KABAKCI

Zamanın Duyguları

İÇİNDEKİLER

Giriş

AKSU BORA - GÖKÇE ZEYBEK KABAKCI..... 7

2000'lerin Dünyası: Naif İyimserlikten Temkinli Spiritüelliğe

KURTULUŞ CENGİZ - HANDE GÜR..... 11

Kayıtsızlık

VİVET KANETTİ..... 33

Haset

EMİN ALPER..... 51

Politik Bir İdeoloji Olarak Tiksinti

BURAK BİLGEHAN ÖZPEK..... 71

Ben Yaşadıkça Sen Çıldır: Toplumsal Cinsiyet Korkusu veya Dünyada Bir Hayalet Dolaşıyor

SİBEL YARDIMCI..... 89

Kötü Kadınlar, Mağdur Erkekler: Süresiz Nafaka Karşıtı Kampanyalarda Kadın Düşmanlığının Cinsiyetli İmgeleri

HAKTAN URAL - KÜBRA BOZKURT..... 107

“Evlilik Aşkı Öldürüyor Güzelim”

SEZEN ÜNLÜÖNEN.....123

Yüreğın Hafızası: Cesaret

BİRCAN DEĞİRMENCİ.....135

Başkalarının Acısına Bakmak: Kırılğanlık, Şefkat ve Ortak Hayaller

SEZAI OZAN ZEYBEK.....145

İnsaf: Bir Arada Yaşama İradesinin Simyası

ZERRİN KURTOĞLU.....173

Sebat: Anakronik Bir Duygu mu?

BEDİZ YILMAZ.....199

Merak: Ela Gözlü Bir Çöl Ahusu

NİLAY ÖRNEK.....213

İpişleri Hevesi

AKSU BORA.....231

Yaratılış Kadar Eski! Eros'un Ateşi, İnsanın Neşesi, Neşenin Siyaseti

C. AKÇA ATAÇ.....251

YAZARLAR.....269

Giriş

AKSU BORA - GÖKÇE ZEYBEK KABAKCI

Kriz, tam da eskinin ölmekteyken yeninin doğamaması gerçeğinde yatmaktadır: Bu fetret döneminde, çok çeşitli türden marazi fenomenler meydana gelir.

Bir “canavarlar çağı” içinde mi yaşıyoruz gerçekten? Yoksa dünyamızı altüst eden felaketlere bir ad verememenin sıkıntısının ifadesi mi bu metafor: Canavarlar. Adlandırmak, anlamlandırmaktır ya aynı zamanda, belki de dünyayı anlamlandıramamanın yarattığı korkudur o sıkıntı dediğimiz.

Elinizdeki kitap, içinde yaşadığımız dünyayı duygular üzerinden anlamaya çalışan yazılardan oluşuyor. Esin kaynağımız, tahmin edebileceğiniz gibi, bir başka kitap: *Zamanın Kelimeleri*. Tanıl Bora o kitabın girişinde şöyle diyordu: “Kelimeler mevcut bir içeriği boca ettiğimiz kova veya fıçı değil. Kelimeler kaynaktır, pınardır. Anlamları sadece taşımaz, onlara şekil verir, onları yoğururlar.” O kitap, kelimelelerin içinde yaşadığımız zamandaki kullanımlarına, hangi anlamları ve başka hangi kelimeleri çağırdıklarına bakıyordu. Biz de benzer bir iş yaptık ve duyguların bu zamanda hangi anlamlarla, hangi kelimelerle, başka hangi duygularla birlikte “çalıştıklarını”; nasıl ve nelere/kimlere “yapıştıklarını” görmek istedik.

Muhtemelen farkında olduğunuz gibi, sosyal bilimler son on, on beş yılda duyguları yeniden keşfetti. Akademide ege-

men sosyal bilim yaklaşımları uzun zamandır duyguları psikolojinin alanına teslim etmiş, kendisini daha “ele gelir” şeylerle, yapılarla ve kurumlarla uğraşmaya vermişti. Duyguların kişisel psikolojinin alanından çıkıp sosyolojiye, antropolojiye, ekonomiye... yayılması bu disiplinlerin her birinde dikkate değer açılmalar yarattı. Ve elbette yeni kavramlar, yeni kullanımlar ve bağlantılar da.

“Duygu(lanım) çalışmaları” denen ve giderek büyüyen bu yazın, bize edebiyatın hep bildiği bir şeyi gösterdi: Duygular zamana bağlıdır. Yani mutluluk, korku, tiksinti, heyecan... her zaman ve her yerde aynı değildir. İnsanlar ve topluluklar nasıl zamana bağlılarsa, duygular da öyledir. Adları değişir, nesnelere değişir, ifade biçimleri, çağırdıkları başka duygular... hep değişir.

İçinde yaşadığımız “canavarlar zamanı”nın bir korku çağı olduğunda neredeyse herkes hemfikir görünüyor. Belirsizliğin, güvensizliğin yarattığı korku. İnsan türünün belirsizlik içinde yaşadığı o uzun çağlardan sonra; her şeyi kontrol altına aldığını, en azından alabileceğini düşündüğü kısacık zamanda geliştirdiği özgüveni yerle bir eden bir korku. Ona yapışan öfke. Korkuyu korku değil de öfke olarak ifade etmeyi kolaylaştıran onca “bilgi”: İşsiz kaldık çünkü Suriyeliler geldi, güvende değiliz çünkü lgbti’ler dünyanın çivisini çıkardı... Ve bu ikisinin ayrılmaz üçüncüsü, nefret. Bu kombonun eşlikçileri de az değil: hınç, tiksinti, haset, kayıtsızlık...

Ama haklarında daha az konuşulsa da varlığından haberdar olduğumuz başka duygular da var: Cesaret gibi, heves gibi, merak gibi. Onlar olmasa, hayatta kalamazdık herhalde. Ne hayatta kalabilirdik ne de bütün bu korkunun, öfkenin, nefretin içinde birbirimize el uzatabilirdik. Şükür ki yalnızca korku, öfke, nefret değil bulaşıcı olan; cesaret de heves de merak da bulaşıcı. Zamanın duygusu mudur diye düşünülen duygular – sebat gibi, insaf gibi, şefkat gibi– bize bu “canavarlar çağı”nda başka yolların, başka imkânların da olduğuna işaret ediyor.

Tıpkı bazı kitapçıların “çok satması gereken kitaplar” rafı yaptıkları gibi biz de bu kitapta “el üstünde tutulması gereken

duygular”ı konuşmayı önemsedik. Onların varlığını hatırlatmayı.

Tabii ki bütün duyguları kapsamamız mümkün değildi, eksikliğini özellikle hissettiklerimiz de var. Ama bir duygu perspektifinden dünyaya bakmanın, dünyayı bu zaviyeden anlamının örneklerini vermek istedik. Birbirinden epey farklı örnekler bunlar: Akademik bir araştırma anlatan da var, kendi tecrübesini gözden geçiren de, edebiyat üzerinden ilerleyen de. Duygu mu yoksa tutum mu olduğunu tartıştıklarımız da var – bu ikisini birbirinden ayırmanın güçlüğüne görmemizi sağlayanlar.

Umuyoruz bu kitap okuruna ilham ve güç verir. O yüzden varoluş neşesiyle bitirmek istedik.